

NASJONAL
OPERAEN
NASJONAL
BALLETTEN

D

et var julaften, og familien Klara og Fritz, hadde en lov til å slippe inn i dagligstuen. De ventet spent på å få komme inn og se presanger som lå under det enorme juletræet.

Det sneide da foreldrene og gjestene ankom julefesten. Blant dem var besteforeldrene den mye yngre gudfaren deres, Drosselmeisler. Han var en svært attraktiv mann. Han var tydelig over det nye året, og var ingen mindre så briljant som oppvåkningsene. Hver jul lagde han gave til dem med de anurlige gjenstandene de ikke hadde hatt. De hadde helst leke klær som hadde blitt for gamle til å bruke.

NØTTEKNEKKEREN

...arna
...gstu
...barna stod
...nd til å si
...diger
...korasj
...ktertøy av alle slag som
...fra grenene. En nydelig
...vir hang i toppen og bittesmå
...erner og lyssatte skattene

2016

NØTTEKNEKKEREN

Eventyrballett i 2 akter etter E.T.A. Hoffmanns
Nøtteknekkeren og musekongen

KJÆRE PUBLIKUM!

Her i Operaen har vi hatt tidenes juleverksted for å kunne gi deg den beste julegaven vi kan tenke oss: en flunkende ny Nøtteknekker! I tre år har vi forberedt oss: systua, fargeriet, snekkerverkstedet, ballettskolen, ja, alle husets avdelinger har jobbet i høygir, og endelig er vi klare til å overraske deg der du sitter i salen.

ge sterke fagpersoner. Den utsøkte koreografien gir alle danserne, store som små, noe å strekke seg etter, og Tsjajkovskijs kjente toner spilles av et operaorkester i toppform, under ledelse av Andrew Gram og Peter Szilvay. Vår nye Nøtteknekker er laget av og for dette operahuset – og viser hva vi får til når vi løfter sammen.

Nøtteknekkeren er mer enn en ballett, den er en tradisjon. Men et sted starter det, og kan være det er akkurat i kveld at du ser ballett for første gang? En vakker dag tar kanskje den lille gutten som prøver seg på en piruett i pausen, med seg sine egne barn hit til Operaen. Sikkert er det at *Nøtteknekkeren* betyr mange første møter – og da skal det skinne!

Vår egen solist og koreograf Kaloyan Boyadjiev, har skapt Nasjonalballettens nye juleeventyr sammen designer Jon Bausor. Med seg på laget har de kostymedesigner Bregje van Balen, lysdesigner James Farncombe og husets man-

Det er drøm, det er magi, og det er Claras historie som fortelles. Hun er verken barn eller voksen. Fanget mellom barnas verden og den skuffende voksne verdenen, føler hun seg utenfor i det store juleselskapet i familiens hus. I drømmen blir hun voksen, gjestene forvandles til rotter og mus, og nøtteknekkerdukken til en ekte prins. I et forvokst og litt skummelt univers kjemper prinsen og Clara sammen mot rottene og musene. I andre akt inviteres vi inn i en ballett i balletten, der gavene fra de utenlandske gjestene byr opp til dans! Alt styrt av den mystiske dukkemakeren, Drosselmeyer.

Velkommen inn i ballettdrømmen!
Ingrid Lorentzen, *ballettsjef*

INE ESBENSEN OG OLE WILLY FALKHAUGEN

2016

NØTTEKNEKKEREN

Eventyrballett i 2 akter etter E.T.A. Hoffmanns
Nøtteknekkeren og musekongen

- » **KONSEPT** JON BAUSOR, KALOYAN BOYADJIEV
- » **KOREOGRAFI** KALOYAN BOYADJIEV
- » **MUSIKK** PETER TSJAKOVSKIJ
- » **SCENOGRAFI** JON BAUSOR
- » **KOSTYMER** BREGJE VAN BALEN, JON BAUSOR
- » **LYS** JAMES FARNCOMBE
- » **MUSIKALSK LEDELSE** ANDREW GRAMS, PETER SZILVAY

- » **ISCENESETTER** KALOYAN BOYADJIEV
- » **PRØVELEDERE** SVETLANA BALLESTER, KALOYAN BOYADJIEV, HEDDA STAVER COOKE, YOSHIFUMI INAO, CHRISTOPHER KETTNER, MARTIN VEDEL

- » **UROPPFØRELSE** 18. DESEMBER 1892, MARIINSKIJ-TEATRET I ST.PETERSBURG
- » **FØRSTE GANG OPPFØRT I NORGE** 9. DESEMBER 1965, NASJONALBALLETTEN, DEN NATIONALE SCENE, BERGEN
- » **PREMIERE DENNE OPPSETNINGEN** 1. DESEMBER 2016, DEN NORSKE OPERA & BALLETT

- » **BALLETTSJEF** INGRID LORENTZEN
- » **MUSIKKSJEF** KARL-HEINZ STEFFENS
- » **PRODUSENT** HELLE SØRBYE LARSEN
- » **ANSVARLIG UTGIVER**
DEN NORSKE OPERA & BALLETT
- » **ADMINISTRERENDE DIREKTØR**
NILS ARE KARSTAD LYSØ

I REDAKSJONEN:

Jannicke Mohr, *redaktør*
Ingrid Lorentzen, *ballettsjef*
Helle Sørbye Larsen, *produsent*
Dag Bernhard Ulseth, *skribent*
Erik Berg, *foto*
Kaja van Domburg, *grafisk design*
07 Media AS, *trykk*

PÅ FORSIDEN: AURORA STRAY-PEDERSEN OG ROTTEKONGEN

HANDLING

FØRSTE AKT

VI REISER BAKOVER I TIDEN TIL ÅRET 1905, DA NORGE BLE ET SELVSTENDIG LAND, OG BYEN OSLO HET KRISTIANIA. DET ER JUL, OG I VERKSTEDET SITT SITTE DEN UNDERLIGE HERR DROSSELMEYER OG ARBEIDER. HAN ER KLOKKE-MAKER OG OPPFINNER, OG NÅ LAGER HAN JULEGAVER.

I gaten utenfor er det julemarked og barn som synger, og i vinduet i et av husene står Clara. Foreldrene hennes, herr og fru Stahlbaum, skal ha juleselskap og Clara ser etter gjestene, som kommer fra mange fremmede land. De har seg med seg gaver fra hele verden.

Ute i gaten er det også noen soldater. Clara ser at en av dem blir plaget av de andre. Besteforeldrene kommer gående, men bestefaren sklir på isen og faller, slik at han mister alle gavene han har med seg. Den unge soldaten som ble plaget, ser hva som skjer og hjelper bestefaren på beina. Clara løper ut for å møte dem, og soldaten gir henne et lommestykke som hun kan bruke til å børste av bestefarens klær. Den unge soldaten smiler til Clara og går sin vei.

Den siste som kommer med gaver til festen, er Drosselmeyer. Nå er huset fullt av gjester og gaver, og barn og voksne danser og hygger seg. Drosselmeyer har overraskelser til alle: Først deler han ut julegaver til barna. Deretter begynner han å lese fra en stor bok, mens et skyggeteater blir vist bak ham. De får se en prinsesse og en prins, og prinsessen holder en stor, gyllen nøtt. Plutselig ser de en skummel rottekonge, som forsøker å spise både nøtta og prinsessen. Her slutter Drosselmeyer å lese, og i stedet viser han frem tre store trekkopp-dokker: De ser ut som prinsessen, prinsen og Rottekongen, og Drosselmeyer får dokkene til å danse.

Gjestene går inn i rommet ved siden av, der juletreet står. Men Clara blir igjen, og nå viser Drosselmeyer frem en blåfarget nøtteknekkerdokka for Clara og broren hennes, Fritz. Begge barna blir overrasket da Drosselmeyer gir dokka til Clara. Hun synes dokka er litt underlig og rar, men Fritz vil ha den til samlingen av leketøyssoldater. Han griper dokka, men ødelegger den, og Drosselmeyer blir veldig lei seg. Clara vil trøste ham, og kommer til å tenke på lommeterørkleet som hun fikk av soldaten. Plutselig – som i en drøm – går soldaten forbi henne. Hun hjelper Drosselmeyer med å binde sammen dokka med lommeterørkleet.

Drosselmeyer lover at han skal reparere Nøtteknekkeren, og da gjestene kommer tilbake for å fortsette festen, tar han med seg dokka inn i juletrerommet. Snart følger Clara etter for å se etter Drosselmeyer og Nøtteknekkeren.

Juletrerommet er mørkt, men hun skimter at treet er pyntet med lys og flagg. Hun ser ikke Drosselmeyer noe sted, men finner den store eventyrboka hans sammen med nøtteknekkerdokka. Clara leker med dokka og begynner å lese, men så faller hun i søvn foran den varme peisen.

Snart dukker det opp stirrende øyne i mørket, og skyggen av en stor rotte vekker

INE ESBENSEN

ROTTEKONGEN

Clara; drømmer hun? Rommet begynner å vokse og forandrer seg til en stor bok. En flokk med småmus kommer akende ned langs glitterpynten på juletreet, og selveste Rottekongen og hjelperne hans kommer strømmende gjennom en åpning i peisen. Det er obersten og de voksne gjestene som har blitt forvandlet, og nå er de kommet for å ta nøtteknekerdokka!

Plutselig ser Clara Nøtteknekkeren. Han er blitt stor som en voksen mann, og nå marsjerer en flokk av leketøysoldater ut av boksen sin for å hjelpe ham i kampen mot rotter og mus. Likevel får Rottekongen og hjelperne hans overtaket, og musene kaster seg over Nøtteknekkeren for å bite og gnage på ham. Clara kommer løpende til for å hjelpe, og kaster en nøtt på Rottekongen. Rottene og musene forsvinner, men Nøtteknekkeren ligger livløs tilbake.

Da kommer Drosselmeyer med en stor, gyllen nøtt og drysser nøttemagi over Nøtteknekkeren. Nøtteknekkeren reiser seg sakte opp, og da ser Clara at han er forvandlet: Han er blitt til en ekte prins, og likner den kjekke soldaten hun møtte ute på gata!

Med ett blåser en flokk med dansende snøfnugg inn gjennom vinduet, og vinden drar Clara og Nøtteknekkeren med seg i dansen. Så kommer en stor, skinnende julekule daltende. Clara og Nøtteknekkeren går inn i aden, før julekula stiger og løfter dem høyt opp i juletreet. De ser ikke at Rottekongen og hjelperne hans følger etter ...

fa
lo
sp
so

De
jul
de
H
ty
va
ha
ve
ba
lek
i l
ne
c

arn
de
tue
s se
letr

gjes
estef
es, I
nn.
ene
ar
els
de
ne
<

den adlig på morgenk
hørt en raslende lyd bor
smagodiet som var løst
kvelden. Hun var s
de listige roffene og
stjele maten deres.

Da alle gjestene var

ide Klara
ttene og
lefesten den
lyden av
rsokte å

arna

Dot
der me
noe som
ånd

ANDRE AKT

Clara og Nøtteknekkeren lander i et isdekket eventyrland, gjemt dypt inne i juletreet. Der er det en kjempestor peis, som likner en teateråpning, og Drosselmeyer er der for å ta imot dem. Men brått blir de overrasket av Rottekongen og hjelperne hans, som er klare til ny kamp. Da trekker Nøtteknekkeren sabelen sin og angriper Rottekongen. Rottekongen faller død om, og alle musene flykter.

Nå har Nøtteknekkeren endelig vunnet, og Drosselmeyer stiller i stand en feiring. Clara og Nøtteknekkeren får sitte på en stor trone av iskrystall, og i teateråpningen går teppet opp. Da ser de alle gavene fra fremmede land, som Claras foreldre fikk i juleselskapet, men gavene har vokst og kommer frem for å danse: en spansk vifte, en kinesisk porselensstallerken med bilde av en drage, figurer fra en arabisk eventyrbok, en russisk konedokke, og en fransk spilledåse blir levende.

Hundrevis av søtsaker strømmer ut av teateråpningen og danser av glede, og siden vinterisen har smeltet, har alle snøfuggene blitt forvandlet til vakre, dansende vårbloster. Til sist kommer Clara i en vakker ny kjole, og danser med prinsen sin ...

Plutselig begynner alle å danse i sirkler rundt Clara. Hun blir løftet opp, det kjennes som om hun flyr, og hun har aldri vært så lykkelig – men samtidig er det som om magien rundt henne trekker seg sammen. Eventyrverdenen blir borte, og Clara våkner opp hjemme i juletrerommet.

Clara er igjen den samme som før, men hun er lettet da hun ser at nøtteknekerdokka er sammen med henne. Clara kysser Nøtteknekkeren og lover ham å komme tilbake. Deretter stiller hun ham opp midt på gulvet og går ut for å være sammen med familien og resten av selskapet.

EMMA LLOYD, KATHRYN WALSH THOMAS OG LISA NIELSEN

ELEVER FRA BALLETTSKOLEN

... tidlig på morgnen
... en raslende lyd bor
... godtet som var
... Hun var s
... istige rottene og
... e maten deres.

ent
er,
la

EN NY NØTTEKNEKKER BLIR SKAPT

EN DOKKE BLIR LEVENDE. ROTTER OG MUS TRUER, OG SNØFNUGG OG
BLOMSTER DANSER. NÅR HISTORIEN OM CLARA, DROSSELMEYER OG
NØTTEKNEKKEREN SKAL FORTELLES PÅ NYTT, STÅR DET TO MENN BAK.

Da Ingrid Lorentzen ble ballettsjef i 2012, så hun seg om etter noen som kunne lage en ny versjon av juleballetten *Nøtteknekkeren*. Valget falt på Nasjonalballettens egen solist Kaloyan Boyadjiev, og den britiske designeren Jon Bausor. Mens Kaloyan har koreografert en rekke kortere verk for Nasjonalballetten, har Jon skapt scenografi og kostymer til ballettene *Ildfuglen* og *Carmen*. I 2014 begynte de arbeidet med å slå sine ideer sammen til en felles *Nøtteknekker*-oppsetning.

Kaloyan kommer fra Sofia i Bulgaria, og fikk tidlig et sterkt forhold til historien om Clara og nøtteknekerdokka:

– Som barn så jeg alltid fram til jul, for da framførte den bulgarske nasjonalballetten alltid *Nøtteknekkeren*. De danset Bolsjoj-ballettens versjon, og for meg var oppsetningen så musikalsk og magisk at den ga meg gåsehud. Siden har jeg savnet opplevelsen fra den gang, og jeg har drømt om å skape *Nøtteknekkeren* slik jeg ser den for meg. Etter at jeg hadde presentert mine ideer for Ingrid, koblet hun etter hvert Jon og meg sammen og sørget for at vi ble «gift».

Jon kommer fra Oxford og London, og via musikk- og sangstudier, fant han veien inn i teatrets verden:

– Jeg har sett flere *Nøtteknekker*-oppsetninger, og det er ofte veldig pent, men jeg er ingen stor tilhenger av pent! Jeg ønsket å gjøre opprør mot kjønnsrollene i tradisjonell ballett, hvor grunnsynet i fortellingene ofte preges av ubalanse og en patriarkalsk autoritet. Dette ser vi for eksempel i originalversjonen av *Nøtteknekkeren* fra 1892. Balletten er basert på franske Alexandre Dumas' omskriving av E.T.A. Hoffmanns fortelling fra 1816, og gjør ofte Drosselmeyer til den sentrale karakteren, som leder den lille piken Clara gjennom handlingen. Jeg ønsket å endre det, og gi Clara kontroll over sin egen fortelling.

FORTELLINGEN OM CLARA

I stedet for å la *Nøtteknekkeren* preges av det mannsdominerte 1800-tallet, velger Jon og Kaloyan derfor en mer moderne synsvinkel:

– Vi gjør noe helt nytt, forteller Kaloyan: – Vi lar hovedpersonen Clara være en jente som egentlig er for gammel til å leke med dokker. Dokka blir likevel viktig for henne fordi hun ser hva den betyr for Drosselmeyer, og fordi hun forbinder dokka med en ung soldat som

YOLANDA CORREA OG KALOYAN BOYADJIEV

«Som barn så jeg alltid fram til jul, for da framførte den bulgarske nasjonalballetten alltid *Nøtteknekkeren*. De danset Bolsjoj-ballettens versjon, og for meg var oppsetningen så musikalsk og magisk at den ga meg gåsehud.»

– Kaloyan Boyadjiev

«Jeg har sett flere Nøttekneker-oppsetninger, og det er ofte veldig pent, men jeg er ingen stor tilhenger av pent! Jeg ønsket å gjøre opprør mot kjønnsrollene i tradisjonell ballett ...»

– Jon Bausor

hun nettopp er blitt forelsket i. Det viktige for Clara blir dermed ikke selve nøtteknekerdokka, men hva den representerer for henne. Slik ønsker både Jon og jeg å gjøre dette til *Claras* historie.

Jon utdyper: – Clara er en tenåringsjente på terskelen til voksenlivet. Hun er fascinert av de voksnes verden, men er ikke en del av den, og hører heller ikke hjemme blant barna. I løpet av juleselskapet observerer hun de voksnes feil og mangler. Slik blir hun en mer interessant karakter, som har noe å si oss. Mens Drosselmeyer presenterer ideer og opplevelser for Clara, er det hun som så å si velger hvilken vei handlingen skal gå. Mens vi fortsatt er i *Claras* hode, blir balletten en utvidet drømmesekvens. Clara sovner, men fysisk forlater hun aldri rommet der juletreet står. Drømmen er en fantasi, uten realistiske personer eller figurer, men det hun opplever er basert på mennesker, gjenstander og hendelser fra juleselskapet som blir forsterket og forstørret.

CLARAS MENN

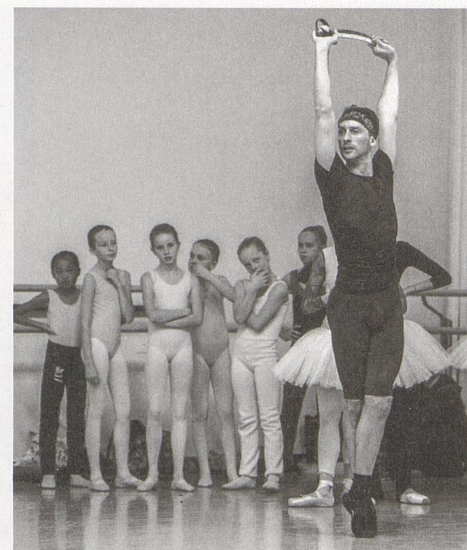
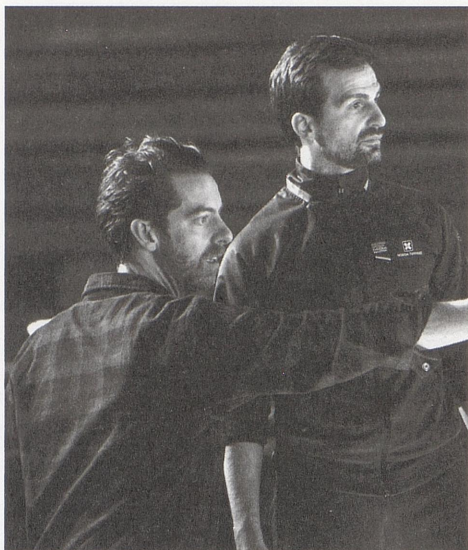
To menn er viktige for Clara i denne versjonen av balletten. Den ene er Drosselmeyer, og den andre er en ung krigsskoleelev, en kadett, som Clara møter tidlig i handlingen. Jon forteller:

– Kadetten er bare en ung mann. Han er verken den peneste eller den skarpeste, og han er ikke opptatt av Clara. Han vekker imidlertid *Claras* interesse, og balletten blir ikke en ekte kjærlighetsfortelling, men en historie om *Claras* oppvåkning.

Kaloyan fortsetter:

– Drosselmeyer er en klokkemaker og oppfinner, som lager mekanisk leketøy, og

han har selv laget nøtteknekkerdokka som han gir til Clara. Han er altså ingen magiker, men en sær og litt skremmende type. Slik blir han en mørkere karakter enn man ofte ser i *Nøtteknekkeren*, og med dette ønsker Jon og jeg å bringe mer spenning og mørke tilbake i handlingen. Dermed legger vi også stemningen tettere opp til Hoffmanns originale fortelling om *Nøtteknekkeren og musekongen*.

EN NORSK NØTTEKNEKKER

Både Kaloyan og Jon er opptatt av å knytte *Nøtteknekkeren* til norske forhold, og Jon forteller:

– Denne oppsetningen er laget spesielt for Oslo, og handlingen er lagt til Norge og Kristiania julen 1905, da det moderne, selvstendige Oslo blir født. Fotografier fra denne tiden viser at det var vanlig å dekorere juletreet med flagg fra flere land i tillegg til det norske, og slik fremhevet man den norske nasjonaliteten som likeverdig blant andre nasjoner.

– På denne tiden hadde byen også sin egen fornøylespark, kalt Tivoli. I Tivoli opptrådte internasjonale artister, slik at nordmenn gjennom dem fikk møte verden utenfor, og en jente som Clara kunne

se en større virkelighet åpne seg. I vår versjon av *Nøtteknekkeren* blir dessuten det eksotiske brakt til Claras hjem gjennom julegjester fra ulike land. Med framveksten av den industrielle revolusjon fulgte også mer utstrakt reisevirksomhet og en større kulturutveksling. Det oppsto en fascinasjon for ideer, kunst og kultur fra hele verden, og alt dette gjenspeiles i ballettens lange drømmesekvens.

JONS DESIGN

Når Jon arbeider med scenografi, leker han gjerne med ulike synspunkter og perspektiver. Han er også opptatt av hvordan publikum opplever kulisser som foranderlige og bevegelige, og alt dette ser man i den verdenen han har skapt for *Nøtteknekkeren*. Dessuten har selve operahuset vært en kilde til inspirasjon:

– I min scenografi til *Nøtteknekkeren* velger jeg å hylle Operaens arkitektur. Elementer i dekorasjonen er inspirert av bygningens vinkler, og spesielt av gitterverk og geometri i Olafur Eliassons kunstvegg, som publikum kan se i foajeen.

ELEVER FRA BALLETTSKOLEN

YOLANDA CORREA OG YOEL CARREÑO

JULIE GARDETTE OG DOUWE DEKKERS

«For meg som koreograf, kommer likevel alltid musikken først. Det begynner som indre bilder til musikken, mens trinn og bevegelser kommer etterpå.»

– Kaloyan Boyadjiev

Det har vært en stor oppgave å lage scenografi og kostymer til den nye *Nøtteknekeren*, og etter Jons anvisninger har derfor den nederlandske designeren Bregje van Balen tegnet kostymer til juleselskapet i første akt. Her har både klær og dekorasjoner en dempet, blålig tone, men da Clara begynner å drømme, er det som om det åpner seg en eventyrbok av farger, kontraster og et vell av detaljer. Jon kommenterer:

– Jeg blir ofte spurt: «Hvorfor så mange detaljer?» Svaret er at produksjonen må kunne vare lenge uten å virke utdatert. Da vil vekt på struktur og detaljer skape en mer interessant opplevelse, og publikum vil alltid kunne oppdage noe nytt når de ser forestillingen om igjen.

KALOYANS KOREOGRAFI

Kaloyan skaper med dette sin første helaftens ballett. Oppgaven er stor, og til tider skremmende, men byr også på spennende utfordringer og muligheter:

– Tidligere har jeg gjort koreografi i et mer moderne formspråk, men *Nøtteknekeren* blir i klassisk stil. Min bakgrunn fra Bulgaria er svært klassisk og tradisjonell, og jeg har alltid ønsket å bruke dette. I *Nøtteknekeren* forsøker jeg å kombinere tradisjonelle elementer på en ny og mer dynamisk måte, og et eksempel ser man i slutten av balletten. Der danser Clara og Nøtteknekerprinsen i noe som likner en bryllupsscene, og koreografien er helt ny, men dansen er gjort veldig klassisk, tradisjonell og strukturert, som et bevisst grep.

– For meg som koreograf, kommer likevel alltid musikken først. Det begynner som indre bilder til musikken, mens trinn og bevegel-

ser kommer etterpå. Det vanskeligste er likevel ikke å skape selve dansen, men å skape det som ligger i mellom og rundt det hele – følelser, karakterer og forholdet mellom dem. Dersom alt flyter naturlig sammen med musikken, oppleves det som vakkert og godt å se på.

BALLETT FOR OG MED BARN

Selv om denne oppsetningen av *Nøtteknekeren* kan bli litt skremmende for de minste, har Jon og Kaloyan hatt barna i tankene. Ved urpremieren i 1892 så man barn i hovedrollene, men dette ble ikke videreført i den russiske ballettradisjonen som Kaloyan vokste opp i:

– I versjonen jeg så som barn, var det ingen barn med. I vår oppsetning deltar derimot barn både fra Operaens barnekor og ballettskolen. Jeg tror dette er en stor opplevelse for dem, og det gir dem dessuten god trening og erfaring. I Nasjonalballettens forrige versjon av *Nøtteknekeren* var det mange barn med, og da så man også tydelig hvordan barn reagerer på barn. Dette ønsker jeg å bringe videre, og jeg ønsker å ha barn i salen under prøvene for å se hva som fungerer for dem.

– Jeg ønsker å leke med følelsene deres, gi dem spennende opplevelser, og stadig gi dem noe å tenke på underveis. Først vil vi skape en hyggelig julestemning. Deretter bringer vi inn skremmende elementer som rotter og mus. Til sist lar vi tilskuerne puste ut med noe magisk og avslappende – men i bunn og grunn ønsker jeg å gi dem gåsehud, slik jeg selv fikk som barn!

PAPIRDOKKER

HER KAN DU KLIPPE UT DE FINE PAPIRDOKKENE VÅRE OG TA PÅ DEM KOSTYMER AKKURAT SLIK DU VIL SELV! FARGELEGG KJOLEN TIL CLARA I DIN FAVORITTFARGE – KANSKJE DEN PASSER SAMMEN MED MUSEHODET? ELLER KANSKJE DU HELLER VIL HENGE NOEN AV DE FINE KOSTYMETEGNINGENE PÅ VEGGEN?

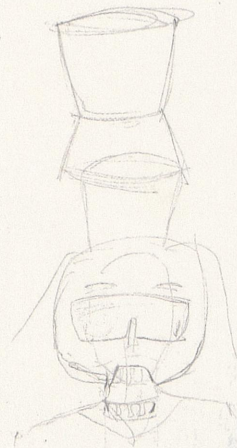
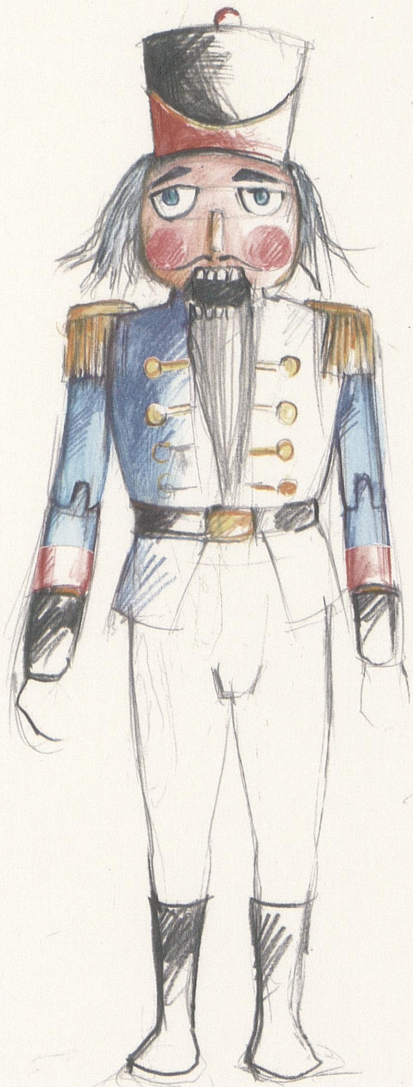
Det er Bregje van Balen og Jon Bausor som har laget de fantastiske kostymene til den nye *Nøtteknekkeren*, og mange på systua vår har jobbet mer enn ett år for å få dem klare til forestillingen.

NUTCRACKER NNB 16

NUTCRACKER

"Clara dream"
The Nutcracker

NNB

BLOOM 2016

RXT PUPPET KIN/K.

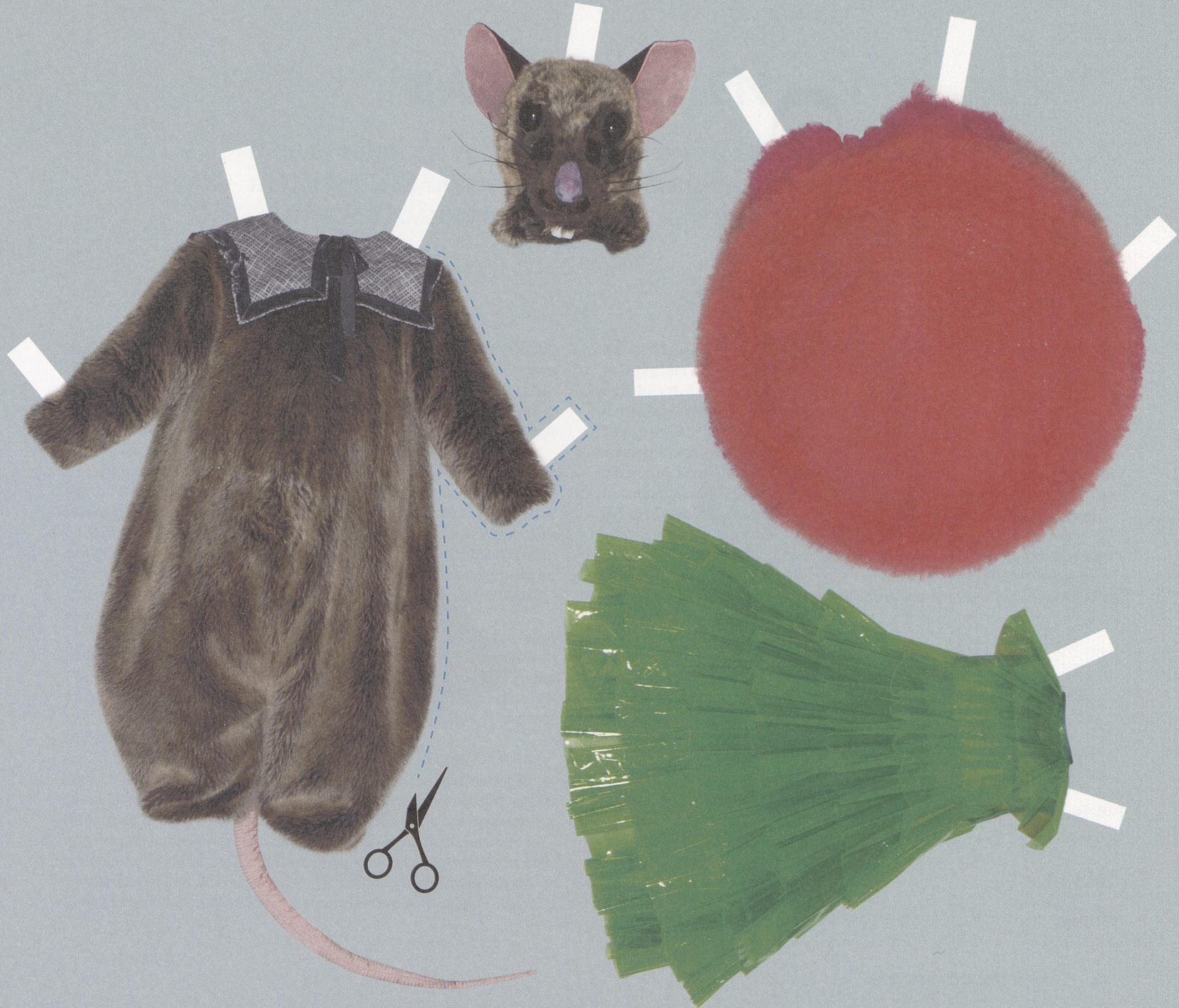

"Mice Kids"
The Nutcracker
MNB

[Signature]
2015

Chinese couple
woman

The Nutcracker
MNB

July 2006

JULIE T S
July x 4

BALLETTSKOLEN

BALLETTSKOLEN VED DEN NORSKE OPERA & BALLETT HAR HELT SIDEN STARTEN FOR FEMTI ÅR SIDEN VÆRT LEDENDE INNEN UTDANNING AV KLASSISKE DANSERE I NORGE.

Skolens målsetting er å utvikle dyktige dansere med en sterk indre motivasjon gjennom positiv og utfordrende undervisning. Elevene får en grundig og omfattende grunnopplæring i klassisk ballett og de viktigste støttefagene. Lærerstaben er internasjonal og tilbudet holder et høyt nivå, også i internasjonal sammenheng, og følger opp Nasjonalballettens flotte utvikling de senere år.

Skolen har i dag rundt 130 elever i alderen 6–16 år, av disse er 26 gutter. Klassisk balletteknikk er skolens hovedemne, men elevene har også ekstra tåspisstrening for jentene, akrobatikk, moderne dans, karakterdans, pas de deux-trening for de eldste elevene, og ikke minst innstudering av repertoar for visning i ulike sammenhenger. Størrelse på gruppene er 6–20 elever, avhengig av nivå og om det er jenter eller gutter. Hvert enkelt barn får tett oppfølging fra pedagogene og rask fremgang.

Ballettskolen legger stor vekt på å kunne tilby egne guttegrupper når det er tilstrekkelig antall i den aktuelle alder. Det aller meste av undervisningen foregår til levende klaverakkompagnement. Skolen anser dette som svært viktig for å utvikle elevenes forståelse av relasjonen mellom musikk og dans. Ballettskolen er så heldig å ha noen av Norges fremste ballettrepitører i sin stab.

I tillegg til den daglige treningen, deltar Ballettskolens elever også i noen av Nasjonalballettens største oppsetninger, som *Svanesjøen*, *Romeo og Julie*, *Askepott*, *Don Quixote*, og ikke minst den store juleforestillingen *Nøtteknekkeren*, hvor også i årets nye oppsetning opp mot 80 barn deltar. Å danse på Hovedscenen sammen med de profesjonelle i Nasjonalballetten, er en unik mulighet som elevene ved Ballettskolen selvfølgelig har stor glede og høyt faglig utbytte av. Hvert år har skolen dessuten sin egen elevforestilling på Scene 2.

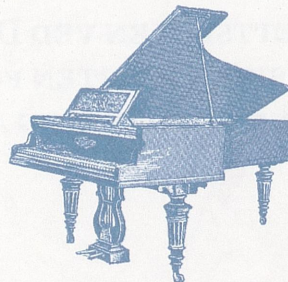
Ballettskolen har siden 2008 samarbeidet med Oslo kommune om et integrert skole og ballettilbud på ungdomsskoletrinnet. Elevene er tilknyttet Ruseløkkas skole, hvor de får sine vanlige skolefag, mens dansefagene tas ved Ballettskolen. Tilbudet er det første i sitt slag i Norge og et viktig bidrag for å gi optimale muligheter i denne veldig viktige fasen av elevenes utvikling. Ballettskolen samarbeider videre både med Kunsthøgskolen i Oslo og med ledende skoler i utlandet. Det utvikles kontakt, gjensidig inspirasjon og utveksling av erfaringer, og det arrangeres kurs for både elever og faglig personale med internasjonale gjester. Ballettskolen har gjennom mange år også deltatt i nordiske og internasjonale ballettkonkurranser og oppnådd en rekke topplasseringer. Etter fullført løp ved Ballettskolen går flertallet av elevene videre til avsluttende utdanning ved Kunsthøgskolen i Oslo og ledende europeiske skoler.

Elever tas opp gjennom prøvedans som avholdes hver høst.

- ▷ Jenter kan tas opp i alderen 6–9, gutter i alderen 7–10.
- ▷ Elever over 10–11 år med treningsbakgrunn fra ballett kan også tas inn. For disse er det mulig å søke om individuell prøvedans også til vårsemesteret.
- ▷ ballettskolen@operaen.no
- ▷ Tlf. 47 91 52 49
- ▷ operaen.no/ballettskolen

PETER TSJAJKOVSKIJ

Tsjajkovskij ble født 7. mai 1840. Hans far var ukrainsk gruveingeniør, mens hans mor Aleksandra Andrejevna d'Assier nedstammet fra en meget musikalsk fransk familie. Tsjaikovskij vokste opp som nest eldst av seks søsken i småbyen Votkinsk ikke langt fra Uralfjellene. Det fantes ingen skole der, men takket være foreldrenes velstand fikk Tsjaikovskij fra han var fire år gammel en fransk guvernante som tok seg av barnas opplæring. Han ble snart guvernantens favoritt, hun sa senere at hun aldri hadde truffet et edlere barn. Tsjaikovskij var musikalsk begavet og begynte med pianotimer bare fem år gammel, og studerte senere ved St. Petersburg-konservatoriet fra 1861 til 1865. I 1866 ble han utnevnt til professor i musikkteori og harmoni ved det nyopprettede Moskvakonservatoriet, en stillingen han beholdt til rundt 1878. Tsjaikovskij giftet seg i all hast den 18. juli 1877 med Antonina Miljukova, en tidligere konservatorie-student. Kort tid etter angret Tsjaikovskij på giftemålet, og etter bare seks ukers ekteskap ble Tsjaikovskij og Miljukova separert. En langt mer innflytelsesrik kvinne i Tsjaikovskijs liv var en rik enke, Nadesjda von Meck. De korresponderte fra 1877 til 1890, men hun

insisterte på at de aldri skulle møtes. I tillegg til økonomisk støtte med 6000 rubler hvert år, interesserte hun seg for hans musikalske karriere og beundret hans musikk.

Peter Tsjaikovskij komponerte operaer, balletter, konserter og en rekke symfoniske verk, kammermusikk og sanger. Han er nok aller mest kjent for sine balletter. Den første, *Romeo og Julie* ble skrevet i 1870, mens *Svanesjøen* ble komponert i 1875/76, men først satt opp i 1877 ved Bolsjojteateret i Moskva. Tsjaikovskijs eget favorittverk var *Tornerose* som ble oppsatt i 1890 ved Mariinskij-teatret i St. Petersburg. Hans aller siste ballett var *Nøtteknekkeren*, komponert i 1891/92 og basert på en fortelling av E. T. A. Hoffmann. Dette er nok Tsjaikovskijs mest kjente ballett, men av en eller annen grunn den han selv var minst fornøyd med.

6. november 1893, døde Tsjaikovskij og ble gravlagt i Tikhvin-gravstedet i St. Petersburg.

LEYNA MABUTAY OG PHILIP CURRELL

BIOGRAFIER

KALOYAN BOYADJIEV, KONSEPT OG KOREOGRAFI

Kaloyan Boyadjiev ble medlem av Nasjonalballetten i 2002, og året etter utnevnt til solist. Her har han danset Romeo og Mercutio i *Romeo og Julie*, prinsen i Scarletts *Ildfuglen* og Don José i *Carmen – en ballett i tre akter*, prinsen i *Nøtteknekkeren*, foruten Ariel i *Stormen* og tittelrollen i *Vårofferet* – begge av Tetley. I tillegg kommer roller som hoffnarr i *Askepott*, Cassio i Lubovitchs *Othello*, Lucentio i Crankos *Troll kan temmes*, Stanley i *En sporvogn til begjær* og Lysander og Puck i Sunds *En midsommernattsdrøm*.

Han har danset fremtredende partier i Balanchines *Agon*, *De fire temperament* og *Symphony in Three Movements*, Wheeldons *Polyphonia*, Duatos *Por vos muero*, *White Darkness*, og *Without Words*, Forsythes *Step-text*, *Workwithinwork*, *One flat thing*, *reproduced* og *The Second Detail*, Ingers *Dream Play*, foruten en rekke Kylián-balletter. Fremtredende var han også i Scarletts *Vespertine* og både *Softly As I Leave You*, *Shangri-La*, *Start to Finish*, *Skew Whiff* og *Same Difference* av Lightfoot og León.

Som koreograf har Boyadjiev markert seg sterkt. Han sto for koreografien i *Onkel Vanja* på Nationalteatret i Liv Ullmans regi, mens han for Nasjonalballetten har skapt ballettene *Lost in Time*, *Frozen Silence*, *Fade in Black*, *Open for Discussion* og *Roundabout*, samt *Picture Perfect* for Nasjonalballetten UNG. Han står også for konsept og koreografi på Nasjonalballettens nye nøtteknekker. Bulgar-

ske Boyadjiev er utdannet ved den nasjonale ballettskolen i hjembyen Sofia. Han var solist ved Pact Ballet i Pretoria i Sør-Afrika og Nasjonalballetten i Sofia før han kom til Oslo. Siden 2015 er han – i tillegg til å virke som solist og koreograf – også leder for Nasjonalballetten UNG.

JON BAUSOR, KONSEPT, SCENOGRAFI OG KOSTYMEDESIGN

Jon Bausor studerte ved Oxford University før han hadde praksis ved Motley theatre design course. Han designet for åpningsseremonien av de Paralympiske leker i London i 2012, og flammeholderen til Sochi i 2014. Han har designet for ballett, opera og teater for kompanier over hele verden, inkludert The Royal Opera House, National Theatre, London, National Theatre of Scotland, Abbey Theatre, Dublin, Young Vic, Theatre de Complicité, og både den finske og norske Nasjonalballett.

Bausor er fast tilknyttet Royal Shakespeare Company og har designet flere produksjoner, blant annet *Hamlet*, *King Lear*, *The Winters Tale* samt hele 2012-sesongen kalt *What Country Friends is this?* Teaterdesign: *The James Plays* (NT/NTS/World tour); *Bugsy Malone* (Lyric, Hammersmith); *KURSK* (Sound and Fury/Young Vic/Sydney); *Ghost Stories* (West End/Toronto/Moscow); *Lord of the Flies*, *To Kill a Mockingbird* (Regent's Park Open Air Theatre); *MAMETZ* (National Theatre of Wales-winner best design National Theatre awards and Wales Theatre awards), *The Believers* (Fantic Assembly); *You for me for you* (Royal Court); *I am Yusuf* (Shebbahurr, Palestine/Young Vic, London), *Water* (Filter/Lyric/BAM); *Lionboy* (Complicité), og *Plough and*

the Stars (Abbey Theatre, Dublin/ Melbourne/ New York/ Boston).

Ballett: *Hansel and Gretel*, *Ghosts*, *Pleasure's Progress* (Royal Opera House); *Scribblings*, *Castaways* (Rambert Dance); *Blood Wedding* (Finnish National Ballet), *HOWL* (Bern Ballet, Switzerland/ Joyce Theatre, New York), *Snow White in Black* (Phoenix Dance Theatre); *In Media Res* (Nederlands Dans Theater); *Nøtteknekkeren*, *Carmen*, *Firebird* (Den Norske Opera & Ballett) og *Lest We Forget* (English National Ballet).

Opera: *The Knot Garden* (Theatre an der Wien) *Queen of Spades* (Festival Theatre, Edinburgh), *The Lighthouse* (Teatro Poliziano, Montepulciano), *The Human Comedy* (Young Vic, London) og *The Soldiers Tale* (Old Vic, London/Baghdad).

BREGJE VAN BALEN, KOSTYMEDESIGNER

Bregje van Balen var 18 år i Nederlands Dans Theatre 1 og 2. Hun ble født i 1971 i Nederland, og er utdannet fra Nationale Ballet Academie i Amsterdam. Mens hun danset startet hun samtidig sin karriere som kostymedesigner. Med sin danserfaring skjønte hun hvordan hun kunne fremheve bevegelser ved hjelp av stoffvalg og design. Hun skapte sine første kostymer i 1995 i forbindelse med NDTs årlige workshop. Etter avsluttet dansekarrieren omskolerte hun seg til designer ved Baruch Mode Academie, og har i årenes løp hatt oppdrag for kompanier som NDT 1 og 2, Nasjonalballetten, GöteborgsOperans Danskompani, Malmö Stadsteater, Hamburg Ballet, Introdans, Györi Balett, Kungliga Baletten i Stockholm, Den Kongelige Ballet i København, South

Bohemian Ballet, Iceland Dance Company, Pushkin theater i Moskva, Staatstheater Mainz, Gartnerplatztheater, Aalto Theater og Nationaltheater Mannheim. Bregje har jobbet med koreografer som Patrick Delcroix, Jerome Meyer & Isabelle Chaffaud, Cora Bos Kroese, Chirpaz & Cere, Jorma Elo, Medhi Walerski, Gustavo Ramirez Sansano, Kaloyan Boyadjiev, Alexander Ekman, Johan Inger, Atilla Egerhazi, Lukas Timulak og Jo Strömngren.

JAMES FARNCOMBE, LYSDESIGN

Lysdesigner James Farncombe har lys-satt oppsetninger av teater, dans og opera i Storbritannia og Nord-Irland og internasjonalt. Blant ballettproduksjoner der han har medvirket de siste årene er *Nøtteknekkeren*, *Carmen*, *Firebird* (Den Norske Opera & Ballett) og *Life* (Ballet Boyz). Teaterproduksjoner: *People, Places & Things* (samt West End; Olivier-nominasjon for beste lysdesign), *Twelfth Night*, *The Plough and the Stars*, *Man and Superman*, *3 Winters*, *Edward II*, *Men Should Weep*, *People*, *The Magistrate*, *London Road*, *Double Feature* (National), *Yerma*, *Measure for Measure*, *The Cherry Orchard*, *Three Sisters*, *The Changeling*, *The Glass Menagerie* (Young Vic), *De Meiden*, *Ibsen Huise* (Amsterdam), *The Duchess of Malfi* (Old Vic), *The Trilogy Season*, *Henry IV*, *Fathers and Sons*; *The Recruiting Officer*, *Inadmissible Evidence* (Donmar), *White Devil*, *As You Like It*, *A Mad World My Masters* (RSC), *The Dresser* (Duke of York's/UK Tour), *Juliet and her Romeo*, *Far Away* (Bristol Old Vic), *Hapgood*, *The Moderate Soprano*, *Longing*, *Rapture Blister Burn*, *Taking Care of Baby*, *Osama the Hero* (Hampstead), *Swallows and*

Amazons (Vaudeville), *Bugsy Malone*, *Desire Under the Elms*, *Twisted Tales* (Lyric Hammersmith), *Not I*, *Footfalls*, *Rockaby*, *Love Love Love* (Royal Court), *Ghost Stories* (also Arts/Toronto), *Jeeves and Wooster* (Duke of York's), *The Ladykillers* (Gielgud/Vaudeville) og *The Overcoat* (UK Tour). Operaproduksjoner: *Pelléas et Mélisande* (Den Norske Opera & Ballett), *The Barber of Seville* (Glyndebourne), *Marriage of Figaro* (Opera North); *Le Vin Herbé* (Berliner Staatsoper), *Ariodante*, *The Flying Dutchman* (Scottish Opera), *Pelléas et Mélisande*, *Alcina*, *The House Taken Over*, *Trauernacht* (Aix-en-Provence Festival) og *Benjamin Dernière Nuit* (Opera de Lyon).

ANDREW GRAMS, MUSIKALSK LEDER

Maestro Andrew Grams har opparbeidet seg et rykte som en dynamisk og teknisk dyktig dirigent som evner å engasjere publikum. Som leder for Elgin symfoniorkester har han styrket organisasjonen som helhet og åremålet hans har nylig blitt forlenget til sesongen 2021/22.

Han er mye brukt som gjestedirigent og jobber med ledende orkestre i Nord-Amerika, Europa, Sør-Amerika, Australia og Asia. Grams begynte å spille fiolin som 8-åring, begynte etter hvert på Baltimore School for the Arts og deltok på ungdomsprogrammet til National Symphony Orchestra. Senere ble han elev på Julliard og fikk stilling i fiolin-gruppen i New York City Ballet sitt orkester, samtidig som han begynte å studere dirigisjon på the Curtis Institute of Music. I 2007 avsluttet han et åremål som assisterende sjefsdirigent i The Cleveland Orchestra under ledelse av Franz Welser-Möst.

PETER SZILVAY, MUSIKALSK LEDER

Peter Szilvay er en av Norges fremste dirigenter. Han debuterte med Kringkastingsorkestret i 1996 og ble dirigentstipendiat hos Stavanger Symfoniorkester, vinner av dirigentkonkurransen "Årets dirigent" og Mariss Jansons' assistent i 3 år.

Szilvay samarbeider regelmessig med de skandinaviske orkestrene og har et innspillingsprosjekt med Oslo-Filharmonien neste år. Han var kunstnerisk leder for FMKV i Bergen og kunstnerisk leder og sjefsdirigent for NOSO Sinfonietta. Neste år debutterer han i Musikverein, med Berlinfilharmonien og i Amsterdam, samt turnerer med en stjerne-spekket operagallaturné med et nederlandsk orkester.

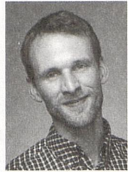
Szilvay har dirigert over 150 urpremierer og mottatt Norsk Komponistforenings ærespris. Han har gjort flere innspillinger, og samarbeidet med solister som Martin Fröst, Leila Josefowitz, Elisabeth Norberg-Schulz og Virginia Tola.

Peter Szilvay er en allsidig dirigent som også har dirigert opera- og ballettproduksjoner ved Den Norske Opera & Ballett, sist Frank Schwemmers *Robin Hood*. Sammen med Kristiansand symfoniorkester fremførte han *Django Symphonique* på Theatre des Champs Elysees i Paris. Han har dirigert NOSO i operaprojektet *Nora* av den kinesiske kvinnelige komponisten Du Wei med libretto av Jon Fosse.

NASJONALBALLETTEN

Kristian Alm

Riccardo Ambroggi

Victoria Francisca
Amundsen / perm

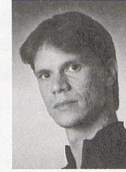
Alberto Ballester

Kári Freyr
Björnsson

Thea Gudim
Breder

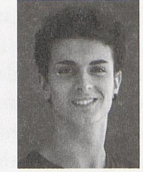
Yoel Carreño
/ solist

Clair Constant

Yolanda Correa
/ solist

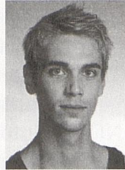
Luca Curreli

Philip Currell
/ solist

Natasha Jones
Dale / perm

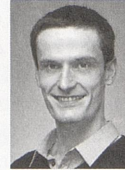
Martin Dauchez

Douwe Dekkers

Cina Espejord

Ole Willy
Falkhaugen

Helge Freiberg

Julie Gardette

Sebastian Goffin

Francesca
Golfetto

Osiel Gouneo
/ solist, perm

Andreas Heise

Lindsay Heggdal

Silas Henriksen

Melissa Hough
/ solist

Per Andreas
Hovdal

Heather Mac Isaac

Whitney Jensen

Vivian
Koohnavard

Celine Kraal
/ perm

Sae Hyun Kwon

Jorund Langeggen

Lucas Lima

Emma Lloyd

Elisa Lons

Samantha Lynch

Leyna Magbutay

Isabella Maia

Miharu Maki

Marchela
Marinova

Gakuro Matsui
/ solist, perm

Niklas Mattsson

Klara Mårtensson
/ perm

Lisa Nielsen

Nae Nishimura

Maiko Nishino
/ solist

Grete Sofie Borud
Nybakken

Marco Pagetti

Robert Refling

Caroline Roca

Georgie Rose

François Rousseau

Aarne Kristian
Ruutu / *solist*

Cristiane Sá

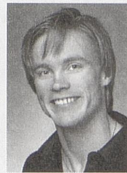
Eugenie Skilnand
/ *solist, perm*

Garrett Smith

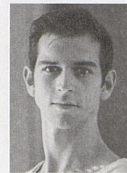
Camilla Spidsøe
/ *solist*

Kristian Støvind
/ *perm*

Kathryn Walsh
Thomas

Shane Urton

Martina Verbeni

Sonia Vinograd

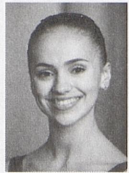
Mark Wax

Dirk
Weyershausen
/ *solist*

Stine Østvold

Helena E. K. Byrt
/ *KHiO*

Heidi Cecilie Baa-
stad Christensen
/ *KHiO*

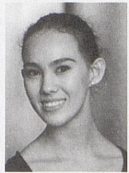
Caroline Röök
/ *KHiO*

Alexandra
Zavialova / *KHiO*

Nora Elise
Augustinius
/ *KHiO*

Lucero Ayumi
Chapela Kurata
/ *KHiO*

Astrid Lyngstad
/ *KHiO*

Elise
Nøkling-Eide
/ *KHiO*

Sindre Berntsen
/ *KHiO*

Jørgen Johan
Meyer / *KHiO*

KHiO-STUDENTER

NASJONALBALLETTEN UNG

Anette Antal

Embla Skogedal
Bergerud

Idun Sofie
Landgraaf Bækken

Ricardo de Rojas
Castellanos

Bart Engelen

Marin Jalut Motte

Ada Marthinsen

Elis Raatäri
Nyström

Jonathan Oloffson

Anais Touret

Kenji Wilkie

BALLETTADMINISTRASJONEN

Ingrid Lorentzen *ballettsjef*
Christopher Kettner *ass. ballettsjef*
Richard Suttie *ass. ballettsjef*
Helle Sørbye Larsen *sjeffsprodusent*
Kaloyan Boyadjiev *leder, NNB UNG*
/ *solist*
Svetlana Ballester *ballettmester*
Hedda Staver Cooke *ballettmester*
Yoshifumi Inao *ballettmester / danser*
Martin Vedel Jakobsen *ballettmester*
Mimi Cejka *produsent*
Anette Edmunds *produsent*
Lars Kolstad *produsent*

ADMINISTRATIV STAB
Inga Lotte Nordbye *PA for ballettsjefen*
Carina Scherman *adm.koordinator*
Siri Karine Bjerknes *ressursplanlegger*
Lauren Hauser *ressursplanlegger*
Linn Korsjoen *adm.konsulent*

BALLETTREPETITØRER
Milan Petrovic *ballettrepititor*
Andrey Podborskiy *koordinerings-
ansvarlig repititor*
Charles Rinaudo *ballettrepititor*
Zelina Sannum *ballettrepititor*
Yoko Toda *ballettrepititor*

BALLETTSKOLEN
Knut Breder *leder av Ballettskolen*

KOREOGRAFIHUSET
Lars Kolstad *produsent*

NNB's HELSETJENESTER
Gordon Craig *osteopat*
Anne Cecilie Johnsen *manuellterapeut*
/ *vikar*
Lisbeth Hasslan *fysioterapeut*
Rune Steen *akupunktur / massasjeterapeut*

OBOS-
medlemmer
opplever mer
for mindre!

Fordeler hele livet

Som OBOS-medlem stiller du foran i køen den dagen du skal kjøpe egen bolig. Du får også en rekke fordeler alle de årene du ikke benytter deg av forkjøpsretten:

- Inntil 50 % rabatt på bolig- og kulturtilbud.
- Svært gode betingelser på lån, sparing og forsikring.
- Forkjøpsrett til ca. 90 000 nye og brukte OBOS-boliger.

Bli medlem i dag på obos.no/blimedlem

OPPLEV MAGIEN MED NYE VOLVO V90

Det er lett å bli forført av designet, det nydelige interiøret og den eventyrlige kjøreopplevelsen. Men Volvo V90 tilbyr mer. Hos Volvo setter vi mennesker i sentrum i alt vi gjør. Fra design og håndverk i perfekt harmoni, til løsninger som gjør hverdagen enklere for deg. Velkommen til prøvekjøring, og opplev hvordan magien fungerer i virkeligheten.

DANSENS
HUS

OSLO
DANSE
ENSEMBLE

ODE 2016
10.- 18. desember

Med koreografier av Subjazz og Ole Martin Meland presenterer vi årets forestilling med Oslo Danse Ensemble. Nok en gang fyller dette populære kompaniet huset med fengende, flott og fengslende dans av ypperste klasse.

Billetter og informasjon:
dansenshus.com

Kvalitet og samspill

PwC ønsker å bidra til et rikt norsk kulturliv. Derfor har vi siden 2001 vært hovedsponsor til Den Norske Opera & Ballett.

pwc

Kvalitet og samspill er sentrale faktorer både for oss i PwC og for dem som er tilknyttet Den Norske Opera & Ballett. Dyktige fagmennesker fra ulike profesjoner løser store og komplekse oppgaver ved å kombinere sine talenter. Dette gir nyskaping og helhetlige løsninger.

PwC leverer tjenester gjennom fire integrerte miljøer: Revisjon, rådgivning, regnskap og skatt & avgift. Vi jobber sammen, deler kunnskap, ideer og erfaringer på tvers av tjenesteområder, bransjer og geografi.

Slik skaper vi verdier sammen med våre kunder.

DNB

DNB samarbeider med idrettsforbund, kulturinstitusjoner og ideelle organisasjoner over hele landet.

DNB har i over 20 år hatt et samarbeid med Den Norske Opera & Ballett, en kulturinstitusjon som både tar vare på og utvikler kunstarter som en stadig større del av befolkningen har lært seg å sette pris på.

Stolt sponsor av mangfoldet

ET UNIKT SAMARBEID

Color Line er en høyt verdsett partner for oss i Operaen. Vårt samarbeid foregår på to viktige satsningsområder:

For det første har vi inngått en langsiktig avtale om finansieringsbistand til Barnekoret ved Den Norske Opera & Ballett. Dette skjer gjennom et betydelig årlig bidrag fra Color Lines lotterimidler. På denne måten er Barnekoret blitt styrket i den grad at det vekker internasjonal oppmerksomhet.

Våre mange unge og entusiastiske sangertalenter får i dag et bedre pedagogisk tilbud enn vi ellers kunne gitt dem. Samtidig er Barnekorets repertoar blitt utvidet, og i løpet av få år har dette også medført flere nye norske operaer for barn og ungdom. Det betyr et større tilbud til vårt unge publikum.

Og sist, men ikke minst, har Color Lines sjenerøse støtte satt oss i stand til å samarbeide med barnekor og operaselskaper over hele landet, gjennom samproduksjoner og ressursutveksling.

Men Color Line tenker også nytt og fremtidsrettet innenfor sitt eget virkefelt. Selskapet har lenge gått i bresjen for et mer vitalt samspill mellom reiseliv og kultur. Derfor har de invitert Den Norske Opera & Ballett med på å skape et rikere tilbud til utenlandske turister.

Med skreddersydde billett-, besøks- og cruisepakker har dette allerede gitt oss en økt tilstrømning av et internasjonalt publikum. Det gjør Norge til et mer attraktivt reisemål og Den Norske Opera & Ballett til et mer vitalt hus.

I tillegg er planen at også våre egne opera- og ballettelkere skal ansføres til å reise ut. Så kommer de kanskje kyndigere tilbake og blir det krevende hjemmepublikummet ethvert operahus vil ønske seg!

Den Norske Opera & Ballett er svært takknemlige for den rollen Color Line spiller som inspirator, støtte-spiller og samarbeidspartner.

Color Line

VI GIR DRØMMEN EN SJANSE

Skal man nå toppen, krever det tusenvis av timer med øving, gode trenere og dedikerte foreldre. Norsk Tipping bidrar med hele sitt overskudd på 4,5 mrd. til samfunnsnyttige formål – deriblant over 750

millioner til kultur. Spiller du hos Norsk Tipping, får du litt spenning i hverdagen samtidig støtter du positive tiltak til glede for enkeltmennesker og ditt nærmiljø.

NORSK TIPPING

SAMARBEIDSPARTNERE

Den Norske Opera & Ballett takker følgende samarbeidspartnere og bidragsytere
/The Norwegian National Opera & Ballet gratefully acknowledges the support of
the following sponsors and contributors:

Hovedsamarbeidspartnere:

Main Sponsors:

Det Norske Veritas

DNB

OBOS

PwC

Statkraft

Volvo Car Norway

Color Line

Samarbeidspartnere:

Sponsors:

Mills

Norsk Tipping

Radisson Blu Plaza Hotel

Partnere med særskilt avtale:

Anders Jahres Humanitære

Stiftelse

Hathon Holding

Prosjektpartnere:

Project partners:

ConocoPhillips

Danske Bank

Kistefos

Umoe

Den Norske Opera & Ballett takker følgende institusjoner og stiftelser for verdifulle bidrag:

The Norwegian National Opera & Ballet gratefully acknowledges invaluable contributions from the following institutions and foundations:

Skipsreder Tom Wilhelmsens Stiftelse
Operaens Venner

Den Norske Opera & Ballett er heleid av den norske stat og mottar et årlig driftstilskudd bevilget av Stortinget. The Norwegian National Opera & Ballett is a publicly owned company receiving an annual grant from the Norwegian Parliament.

FRA PRØVESAL TIL TEPPEFALL

VI SAMARBEIDER MED DEN NORSKE OPERA & BALLETT

VISSTE DU AT

- ▷ Den enkleste måten å kjøpe billetter er på operaen.no.
- ▷ Uavhentede billetter blir sluppet opp fortløpende, følg med på operaen.no.
- ▷ Vi har gratis WIFI i foajeen.
- ▷ De billigste plassene på Hovedscenen koster kr 100.
- ▷ Du kan kjøpe gavekort med valgfritt beløp
- ▷ Én time før forestilling på Hovedscenen er det gratis introduksjon. Er også tilgjengelige som lydfil på operaen.no kort tid etter premieren.
- ▷ Du kan kjøpe forestillingsprogram i foajeen, billettluken, butikken og barene.
- ▷ Du kan være med på omvisning bak scenen, både på norsk og engelsk.
- ▷ Du kan forhåndsbestille pausebevertning i våre restauranter og barer.
- ▷ Du kan kjøpe gaver, bøker, CD-er og DVD-er i butikken vår.
- ▷ Vi har egne arrangementer for deg opptil 30 år, som heter Ung i Operaen.
- ▷ På theoperaplattform.eu kan du streame operaforestillinger – helt gratis.

NYHETS BREV!

Meld deg på vårt nyhetsbrev på operaen.no – få innblikk i alt det spennende som foregår på våre scener!

OPERAEN.NO

DNB

pwc

Statkraft

OBOS

ColorLine

